

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

ЗАТВЕРДЖЕНО

Механіко-технологічний факультет
12 червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ (ЕТИКА)»

Галузь знань: J «Транспорт та послуги»
Спеціальність: J8 «Автомобільний транспорт»
Освітня програма: «Автомобільний транспорт»
Факультет: Механіко-технологічний
Розробник: д.ф.н., професор Додонова В.І.

Київ 2025

Опис навчальної дисципліни «Філософія (етика)»

«Філософія» належить до циклу фундаментальних дисциплін, вивчення якої є важливим чинником духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної культури студентської молоді, усвідомлення ними свого місця і ролі в суспільстві; визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблеми людського буття і насамперед питань: хто є людина, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах, як долати перешкоди на шляху до мети.

Вивчення дисципліни пов'язане зі знаннями інших гуманітарних дисциплін, особливо з політологією, соціологією, історією України, тощо.

Знання дисципліни «Філософія» є методологічною основою вивчення не тільки гуманітарних та суспільно-політичних, а й природничих та технічних дисциплін, зокрема питань пов'язаних з осмисленням феномену техніки та її ролі в сучасному суспільстві.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	J8 Автомобільний транспорт	
Освітня програма	Автомобільний транспорт	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	—	
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	3	3
Семестр	6	6
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	10 год.
Лабораторні заняття	—	—
Самостійна робота	60 год.	102 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	1 год.

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета – надання знань з філософії як вищого теоретичного рівня світогляду, що віддзеркалює сутнісні характеристики буття людини, соціуму і природи та основні форми їх взаємодії, світоглядно-методологічна підготовка студентів, формування їх філософської культури як теоретичного підґрунтя університетського рівня підготовки спеціалістів, опанування загальнометодологічним компонентом пізнавальної діяльності.

Завдання – вивчення суті моралі, норм поведінки, цінностей добра і зла, розвитку системного світогляду студента, формування навичок критичного мислення, розуміння філософських засад наукової діяльності та застосування наукової етики в професійному житті для свідомого й відповідального функціонування в суспільстві..

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері автомобільного транспорту або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів технічних наук, економіки та управління і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 9. Здатність працювати автономно.

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово при обговоренні професійних питань.

ПРН 4. Відшуковувати необхідну інформацію в науково-технічній літературі, базах даних та інших джерелах; аналізувати та оцінювати цю інформацію.

ПРН 8. Розуміти і застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові та законодавчі акти України, міжнародні нормативні документи, Правила технічної експлуатації автомобільного транспорту України, інструкції та рекомендації з експлуатації, ремонту та обслуговування автомобільних транспортних засобів, їх систем та елементів.

ПРН 25. Презентувати результати досліджень та професійної діяльності фахівцям і нефахівцям, аргументувати свою позицію.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. <i>Історія світової філософії</i>													
Тема 1. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві	1	8	2	2			4	9		1			8
Тема 2. Філософія Давнього світу	2	8	2	2			4	8	1	1			6
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	3	8	2	2			4	8	1	1			6
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	4	8	2	2			4	8	1	1			6
Тема 5. Німецька класична філософія	5	8	2	2			4	9		1			8
Тема 6. Некласична філософія XIX-XXI ст.	6	8	2	2			4	9		1			8
Тема 7. Українська філософія	7	8	2	2			4	8	1	1			6
Разом за змістовим модулем 1	56		14	14			28	59	4	7			48
Змістовий модуль 2. <i>Онтологія. Гносеологія</i>													
Тема 8. Філософське вчення про буття	8	8	2	2			4	9		1			8
Тема 9. Свідомість як фундаментальна категорія філософії.	9	8	2	2			4	9		1			8
Тема 10. Пізнавальна активність людини	10	8	2	2			4	7	1				6
Тема 11. Особливості наукового пізнання	11	8	2	2			4	7	1				6
Разом за змістовим модулем 2	32		8	8			16	32	2	2			28
Змістовий модуль 3. <i>Філософія людини</i>													
Тема 12. Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	12	8	2	2			4	7	1				6
Тема 13. Філософія техніки. Філософія релігії. Філософія права. Філософія економіки. Філософія політики. Філософія моралі	13	8	2	2			4	9		1			8

Тема 14. Філософська антропологія та філософія культури і цивілізації	14	8	2	2			4	7	1				6
Тема 15. Аксиологія: цінність буття та стратегії майбутнього	15	8	2	2			4	6					6
Разом за змістовим модулем 3	32		8	8			16	29	2	1			26
Усього годин	120		30	30			60	120	8	10			102
Курсовий проект	–		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Усього годин	120		30	30			60	120	8	10			102

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві	2
2	Філософія Давнього світу	2
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	2
4	Філософія Нового часу та Просвітництва	2
5	Німецька класична філософія	2
6	Некласична філософія XIX-XXI ст.	2
7	Українська філософія	2
8	Філософське вчення про буття	2
9	Свідомість як фундаментальна категорія філософії.	2
10	Пізнавальна активність людини	2
11	Особливості наукового пізнання	2
12	Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	2
13	Філософія техніки. Філософія релігії. Філософія права. Філософія економіки. Філософія політики. Філософія моралі	2
14	Філософська антропологія та філософія культури і цивілізації	2
15	Аксиологія: цінність буття та стратегії майбутнього	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві	2
2	Філософія Давнього світу	2
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	2
4	Філософія Нового часу та Просвітництва	2
5	Німецька класична філософія	2
6	Некласична філософія XIX-XXI ст.	2
7	Українська філософія	2

8	Філософське вчення про буття	2
9	Свідомість як фундаментальна категорія філософії.	2
10	Пізнавальна активність людини	2
11	Особливості наукового пізнання	2
12	Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	2
13	Філософія техніки. Філософія релігії. Філософія права. Філософія економіки. Філософія політики. Філософія моралі	2
14	Філософська антропологія та філософія культури і цивілізації	2
15	Аксіологія: цінність буття та стратегії майбутнього	2
Разом		30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві	4
2	Філософія Давнього світу та Середньовіччя	4
3	Новочасна філософія	4
4	Поняття субстанції та поняття буття. Проблема єдності та множинності світу. Філософські позиції в історії філософії: монізм, дуалізм, плюралізм.	4
5	Філософське розуміння поняття «істина» (абсолютність, відносність і конкретність істини).	4
6	Проблематика суб'єкта й об'єкта пізнання.	4
7	Основні форми наукового пізнання: проблема, ідея, гіпотеза, теорія.	4
8	Виникнення і природа свідомості. «Проблема штучного інтелекту». Нейромережеві системи.	4
9	Співвідношення біологічного й соціального в людині.	4
10	Специфіка людської діяльності. Людина - індивід - особистість.	4
11	Суспільство та його складові. Поняття суспільних класів.	4
12	Індивідуальна та суспільна свідомість. Форми суспільної свідомості.	4
13	Поняття держави. Концепції походження держави. Ідеологія.	4
14	Техніка і технології як предмет філософського осмислення. Основні етапи розвитку техніки (продуктивних сил).	4
15	Поняття культури. Історичні моделі (ступені) культури. Людська чуттєвість. Поняття прекрасного.	4
Разом		60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- залік;
- модульні тести;
- реферати;
- інші види.

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод;
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- інші види.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Тема	Години (лекції/лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
6 семестр				
Модуль 1 Історія світової філософії				
Тема 1. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві	2 / 2	Знати: предмет і функції філософії. Розуміти: значення філософського мислення для професійної та громадянської діяльності. ПРН: РН4, РН25	Семінарське обговорення, самостійна робота.	Поточний контроль
Тема 2. Філософія Давнього світу	2 / 2	Знати: основні ідеї античної філософії. Аналізувати: їх вплив на формування європейської культури. ПРН: РН4, РН25	Аналіз першоджерел, реферат.	Оцінювання

Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	2 / 2	Розуміти: еволюцію філософських уявлень про людину і світ. ПРН: РН25	Дискусія, есе.	Поточний контроль
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	2 / 2	Аналізувати: раціоналістичні та емпіричні концепції. ПРН: РН4, РН25	Семінар, аналітичне завдання.	Оцінювання
Тема 5. Німецька класична філософія	2 / 2	Знати: основні ідеї Канта, Гегеля, Фейєрбаха. ПРН: РН25	Реферат, усне опитування.	Поточний контроль
Тема 6. Некласична філософія ХІХ–ХХІ ст.	2 / 2	Розуміти: особливості сучасного філософського мислення. ПРН: РН25	Есе, дискусія.	Оцінювання
Тема 7. Українська філософія	2 / 2	Знати: основні ідеї української філософської традиції. ПРН: РН8, РН25	Аналіз текстів, презентація.	Поточний контроль
6 семестр				
Модуль 2 Онтологія та гносеологія				
Тема 8. Філософське вчення про буття	2 / 2	Розуміти: основні онтологічні концепції. ПРН: РН25	Семінар, аналітичне завдання.	Поточний контроль
Тема 9. Свідомість як фундаментальна категорія філософії	2 / 2	Аналізувати: природу свідомості та мислення. ПРН: РН25	Дискусія, реферат.	Оцінювання

Тема 10. Пізнавальна активність людини	2 / 2	Розуміти: механізми пізнання та істини. ПРН: РН4	Аналітичне завдання.	Поточний контроль
Тема 11. Особливості наукового пізнання	2 / 2	Аналізувати: філософські засади науки і техніки. ПРН: РН4, РН25	Реферат, презентація.	Оцінювання
6 семестр				
Модуль 3 Філософія людини, суспільства та цінностей				
Тема 12. Соціальна філософія	2 / 2	Розуміти: закономірності розвитку суспільства. ПРН: РН25	Семінар, есе.	Поточний контроль
Тема 13. Філософія техніки, права, економіки та моралі	2 / 2	Аналізувати: роль техніки й етики у сучасному суспільстві. ПРН: РН8, РН25	Аналітичне завдання.	Оцінювання
Тема 14. Філософська антропологія та філософія культури	2 / 2	Розуміти: сутність людини як соціокультурної істоти. ПРН: РН25	Дискусія, презентація.	Поточний контроль

Тема 15. Аксиологія: цінності буття та стратегії майбутнього	2 / 2	Формувати: ціннісні орієнтири особистої та професійної діяльності. ПРН: PH25	Есе.	Оцінювання
Всього за 6 семестр				70
Залік				30
Всього за курс				100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	НАПРИКЛАД: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	НАПРИКЛАД: списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	НАПРИКЛАД: відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- Електронний навчальний курс навчальної дисципліни – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3917>
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Бертран Рассел Історія західної філософії Б. Рассел;(пер.з анг. Ю Лісняка, П. Тарашука) Харків: Фоліо, 2024. 864 с.
2. Ворбертон Найджел Коротка історія філософії / Н.Ворбертон; пер. з англ. Анна Марховська. Київ: Наш формат, 2023. 217с.
3. Воронкова В.Г. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика/ В.Г. Воронкова, В.О. Нікітенко; М-во освіти і науки України, Запор.нац. ун-т, Навч.-наук. інс-т ім Ю.М.Потебні. Львів, 2022. 459 с.
4. Жао Джін Даоська філософія та естетична думка/ Жао Джін; М-во освіти і науки України, нац.ун. «Львів. Політехніка». Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2023. 151с.

5. Куцик П.О. Нооекономіка: «філософія серця» у практиці життя: (до 300-ліття з дня народж. Г.Сковороди) Куцик П.О., Шевчик Б.М., Шевчук В.О., Львів: Видавництво львівського торговельно-екон. ун-ту 2023. 302с.

6. Людина і суспільство: філософські, психологічні та політологічні виміри. В 3 кн. Кн. 1. Переусвідомлення буття людини під впливом глобальних викликів: ідентичність і свобода самовираження : монографія / за ред. чл.-кор. НАН України, д-ра філос. наук, проф. В. П. Мельника ; [Мельник В. П., Карась А. Ф., Дахній А. Й. та ін.]. – 2-ге вид., доповн. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. – 502 с.

7. Мержиєвська Валентина «Ізми» у світі ідеологій, філософій та релігій. – Київ: Портал, 2023. – 200 с

8. Вступ до філософії штучного інтелекту : підручник / Андрій Степанович Синиця ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2023. – 290 с

9. Сіверс В.А. Філософія творчості: підручник / В. Сівер: Київ: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2023. 291с.

10. Туренко В. Е. Рання грецька філософія: рефлексії про політику і право: монографія / Віталій Е. Туренко. – Київ : Дух і Літера, 2023. – 605 с

11. Філософія: теоретичний курс : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти / за ред. Я. В.Шрамка. — Кривий Ріг : Криворізький державний педагогічний університет, 2021. — 264 с.

12. Шукалович, А. М. Філософія [Текст] : навч.-метод. посіб. / Шукалович А. М. ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Відокр. структур. підрозділ "Пед. фах. коледж ЛНУ ім. І. Франка". - Львів : Растр-7, 2022. - 192 с.